

« κὸς συμφέροντα οἱ βουλόμενοι μεταβι-  
 « βάσαι αὐτὴν ἐκ τῶν ἀξιολόγων καθηκόν-  
 « των τῆς ὑψηλῆς θέσεώς της, εἰς θέσιν φαι-  
 « νομενικῆς ἀξιοπρεπείας, ὑψηλοτέραν μὲν  
 « ἀλλ' ἥττον αὐτῇ ἰδιάζουσιν ἀλλ' οὐδ' ἐν-  
 « νοῦσι τὴν ἀληθῆ αὐτῆς εὐδαιμονίαν οἱ  
 « ἐπιζητοῦντες ἵνα καταστρέψωσι τὰς δι-  
 « ακρίσεις καὶ διαφοράς ἐξ ὧν αὕτη ἀπο-  
 « λαμβάνει ὠφελείας, καὶ νὰ προβάλλωσι  
 « νεωτερισμοὺς ἀντιστρατευομένους πρὸς  
 « τὴν πραγματικὴν αὐτῆς ἀξίαν. Ἐκάτερον  
 « γένος κέκτεται τὰς ἰδίας ἀρετὰς καὶ  
 « δυνάμεις αὐτοῦ, αἵτινες ἤθελον ἀπολε-  
 « σθῇ συγχωνευόμεναι εἰς κοινογενῆ γα-  
 « ρακτῆρα ὑπὸ τοῦ συρροῦ νέας φιλοσοφίας.

Ἐμ. Γιαγρακόπουλος.

## ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ.

Ἀφοῦ τὰ ἀνθρώπινα πάθη ἐπὶ τοσοῦτον συνετάραξαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ συνταράσσουσιν ἔτι καὶ νῦν, τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, θέλων, φαίνεται, καὶ οὗτος, εἴτε νὰ συμμεθέξῃ τῆς ἀποτροπαίου ταύτης συναυλίας τῶν ταραχῶν, εἴτε νὰ σωφρονίσῃ τοὺς ὑποκινουμένους αὐτὰς, δεικνύων αὐτοῖς τὴν σμικρότητά των, συνεταράχθη οὐκ ὀλίγον, καὶ δι' ὑποχθονίων μυκηθμῶν ἀπέδειξε τὴν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ὑπεροχὴν του, δι' ἧς παρὰ τῆς φύσεως ἐπροικίσθη. Ταραχαὶ καὶ ἀναστατώσεις ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ταραχαὶ καὶ ἀναστατώσεις ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτῆς. Ἴδου τὸ ἰσοζύγιον τοῦ λήξαντος σωτηρίου ἔτους 1873.

Ὁ Βεσούβιος ἀνθαμιλλώμενος δὲν ὤκνησε καὶ αὐτὸς νὰ συμμεθέξῃ τῶν παντοειδῶν τούτων ἐπαναστάσεων, καὶ ὁ Κύριος *Palmieri* ὅστις ἀνέλαβεν οἰκιοθελῶς τὴν φρούρησιν καὶ κατόπτευσιν τοῦ πυριπνόου τούτου, καὶ ἔστησε τὴν σκοπιάν του πλησίον τοῦ φλογεροῦ κρατῆρος του, προλέγει τρομεράς καὶ σφοδράς ἐκρήξεις. Καὶ αὐτὸ πρὸς τούτοις τὸ πρὸ αἰῶνων ἀπεσβεσμένον ἠφαί-

στειον *Otzberg* δι' ἰσχυρῶν δονήσεων ἀπέδειξεν ἐσχάτως τοῖς πέριξ αὐτοῦ τὴν προτέραν του δύνανιν.

Ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ παρελθόντος ἔτους 1873 εἰς διάφορα σημεῖα τῶν κοιλάδων τοῦ Ἀδίου καὶ τῆς *Piave* ἡσθάνοντο ἐκ διαλειμμάτων ἀλλεπαλλήλους δονήσεις τοῦ ἐδάφους. Τὴν 29ην Ἰουνίου μάλιστα εἰς τὴν πόλιν *Belluno* τοῦ Βενετικοῦ οἰκίαι τινὲς κατέπεσαν, ὑπὸ τὰς ὁποίας οὐκ ὀλίγα ἐτάφησαν θύματα· ἐπὶ ἑξ μῆνας ἀλλεπαλλήλοι σεισμοὶ κατετρόμαζον τοὺς κατοίκους· περὶ τὰ τέλη μάλιστα τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐπανελήφθησαν μετὰ πλειοτέρας ἐντάσεως, καὶ οἱ κάτοικοι ἐφοβήθησαν νέας πάλιν σκηνὰς τῆς 29ης Ἰουνίου. Εὐτυχῶς ὅμως τὸ κακὸν δὲν ἔλαβε τὰς διαστάσεις, ἃς ἐφοβήθησαν. Λίθοι καὶ κέρατοι κατέπεσαν ἀπὸ τῶν ὀροφῶν τῶν οἰκοδομῶν, ὀρειχάλκινός τις προτομὴ ἐκρημνίσθη ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Νομαρχείου, εἰς δὲ τὰ προάστεια τῶν πόλεων *Piave* καὶ *Pra* πολλαὶ καπνοδόχαι κατέρρευσαν, καὶ βαθεὰ χάσματά τοῦ ἐδάφους ἠνεώχθησαν. Αἱ αὐταὶ δονήσεις μετὰ τῆς αὐτῆς ζωηρότητος ἐγένοντο συγχρόνως καὶ εἰς τὰς πόλεις *Feltre*, *Vittoria* καὶ *Conegliano*.

Εἰς τὴν Γαλλίαν κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς λεκάνης τοῦ Ῥοδανοῦ ἀπὸ τῆς πόλεως *Oulins* μέχρι τῆς *Nimes* τὸ ἔδαφος εὐρίσκετο εἰς συνεχῇ σχεδὸν κίνησιν. Τὴν δὲ 8ην Αὐγούστου, ὅτε οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως *Montelimar* εὐρίσκοντο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ τρόμου ἕνεκα ζωηροτάτων δονημάτων τῆς γῆς, τὸ αὐτὸ φαινόμενον συνέβαινεν εἰς Σμύρνην, Καλλιπόλιν, Δαρδανέλια, καὶ Χίον. Ἡ σύμπτωσις αὕτη ἦτον ἄραγε τυχαία, ἢ ἦτον ἀποτέλεσμα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας, εἰς τοσαύτην ἑκτασιν ἐπενεργούσης;

Τὴν 25 Νοεμβρίου εἰς τὰ Ν. Δ. τῆς Γαλλίας εἰς πολλὰς πόλεις ἡσθάνθησαν συγχρόνως τὴν ἐπενέργειαν τοῦ ὑποχθονίου πυρὸς, ἀλλὰ μεθ' ἥττονος ὁρμῆς καὶ ἄνευ ἀπευκταίων. Εἰς *Chatcau-Neuf* (*Drôme*) αἱ δονήσεις τοῦ ἐδάφους ἐπὶ πολλὰς ὥρας διαρ-

κέεσσαι ἤνάγκασαν τοὺς κατοίκους νὰ ἐγκαταλείψωσι τὰς κατοικίας των, καὶ σκηνώσωσιν εἰς τοὺς ἀγρούς. Εἰς δὲ τὴν *Donzeres* ἐσύστησαν εἰς τὸ ὑπαιθρον εἶδος τι γυναικωνίτου, ὅστις ἐπὶ μῆνα ὀλόκληρον ἐχρησίμευσεν ὡς ἔσυλον τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδίων.

Ἄν δὲ καὶ εἰς τοσοῦτον μικρὸν διάστημα χρόνου συνέβησαν τόσον πολυάριθμοι σεισμοί, εὐτυχῶς ὅμως τὰ ἀποτελέσματά των περιορίσθησαν εἰς τὴν κατάπτωσιν μόνον τινῶν καπνοδόγων, καὶ εἰς τὴν κατάρρευσιν ἀρχαίων τεύχεων· ἡ δὲ ἀνθρωπότης ὑπέστη μᾶλλον τρόμον ἢ βλάβην. Εἰς ἄλλας ὅμως προγενεστέρας ἐποχὰς εἰ σεισμοὶ ἐπέφερον μεγάλας καὶ ἀξιοθρηνητοὺς καταστροφάς. Ἐκ τούτων, χωρὶς νὰ ἀναδράμωμεν εἰς ἐποχὰς λίαν μακρυσμένας ἀφ' ἡμῶν, καὶ εἰς μέρη πολὺ ἀπέχοντα, θέλομεν ἀφηγηθῆ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀδιαφιλονεικῆτων πληροφοριῶν τοῦ τε σοφοῦ καθηγητοῦ *H. Hamilton* καὶ τοῦ περιπόστου Γάλλου γεωλόγου *Dolomieu*, τὸν σεισμὸν τῆς Λισβῶνος ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ 1755, καὶ τὸν τῆς Καλαθρίας κατὰ τὸ 1783. Μετὰ μεγάλης δὲ δυσκολίας ἠθέλαμεν πιστεύει τὰς ἀφηγήσεις ταύτας ἕνεκα τῶν μεγάλων καταστροφῶν τῶν ἐν αὐταῖς περιγραφομένων, ἐὰν δὲν ἔφερον τὸ κῆρος τῶν προσηρημένων αξιοπίστων μαρτύρων, οἵτινες οὐδὲν εἶχον συμφέρον, ὅπως παραμορφώσωσι τὴν ἀλήθειαν.

Τὴν 1ην Νοεμβρίου 1755 βροντὴ ὁμοία τῇ τοῦ κεραυνοῦ ἐνέσπειρε πανικὸν φόβον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Λισβῶνος· τούτων δὲ ὅσοι ἠδυνήθησαν ἐγκατέλιπον ἀμέσως τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ κατέφυγον εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰς προκυμαίας. Πάραυτα σφοδρότατος κλονισμὸς τοῦ ἐδάφους ἀνέτρεψε μέγα μέρος τῆς πόλεως, καμμόγιστοι δὲ βράχοι ἀποσπασθέντες ἀπὸ τῶν πέριξ ὄρεων, πρὶν ἢ παρέλθωσιν ἐξ λεπτά τῆς ὥρας, κατέρρευσαν ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς πόλεως, ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς ὁποίας 60 χιλιάδες ἀνθρώποι κατεπλακώθησαν, καὶ κατεκάησαν ὑπὸ τῶν ἐκραγιστῶν πυρκαϊῶν, αἵτινες ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ τῶν ἐστῶν τῶν μαγειρίων, καὶ

ὑπετρέφοντο ὑπὸ σφοδρότατου ἀνέμου καὶ διαφόρων καυσίμων ὑλῶν, τὰς ὁποίας ἡ ἀνατροπὴ ἐπέφερε. Καὶ ἐπὶ τινὰ μὲν καιρὸν ἐφορέθησαν μὴ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν πτωμάτων ἀναπτύχθῃ λοιμὸς τις, ἡ πυρκαϊὰ ὅμως κατακαύσασα αὐτὰ ἐπρόλαβε πᾶσαν περαιτέρω αὐξήσιν τοῦ κακοῦ.

Ἀπειρα ὑπῆρξαν τὰ θύματα τὰ ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν καταπεσοῦσθων Ἐκκλησιῶν ταφέντα, καθότι οὕσης ἡμέρας μεγάλης ἰορτῆς καὶ τελουμένης τῆς λειτουργίας ἐν τῇ φρικτῶδι ἐκείνῃ ὥρᾳ, ἀπασαι αἱ ἐκκλησίαι ἔβριθον λαοῦ.

Ὡς νὰ μὴ ἔρχουν δὲ ταῦτα πάντα, ἕτερον τραῦμα ὅλως ἀπροσδόκητον καὶ τὰ μάλα σπαραξικάρδιον ἐπῆλθεν, ὅπως ἐπιθέσῃ τὴν κορωνίδα εἰς τὴν καταστροφὴν. Νεόδημτος τις προκυμαία, ἐφ' ἧς ἄπειρον πλῆθος εἶχε συρρεύσῃ, ὅπως μὴ καταπλακωθῶσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν οἰκοδομῶν, ἐν ἀκαρεὶ κατεβυθίσθη εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, ὅπως μήποτε ἀναφανῇ. Πάντες οἱ ἐπ' αὐτῆς εὐρεθέντες κατεπόθησαν ὑπὸ τῶν κυμάτων, ὡς ἐπίσης καὶ πάντα τὰ πλοῖα, τὰ ἀτμόπλοια, καὶ τὰ πλοίαρια, ἅπερ ἦσαν ἐκεῖ πλησίον ἠγκυροβολημένα, χωρὶς ποτὲ οὐδ' ἐλάχιστον ἶχνος αὐτῶν ν' ἀναφανῇ που. Μέγα βάραθρον ἠνεώχθη, καὶ ἀμέσως ἐκλείσθη. Προσθέτουσι μάλιστα ὅτι εἰς τὴν θέσιν ὅπου ὑπῆρξέ ποτε ἡ προκυμαία βολιδόσκοποι οὖντες δὲν ἠδυνήθησάν ποτε νὰ φθάσωσι τὸν βυθόν.

Οὐδεὶς ἐκ τῶν μετέπειτα ἀναφερομένων σεισμῶν κατεκλόνισεν ἐπὶ τοσοῦτον βαθμὸν καὶ τοσαύτην ἑκτασιν τὸν ἡμέτερον πλανήτην. Μετὰ πλείονας ὅμως σφοδρότητος ἐπῆλθεν εἰς τὴν Πορτογαλίαν, τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὰ βόρεια τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου αἱ πόλεις *Fes* καὶ *Meghaine* ἔρδην κατεστράφησαν· ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Εὐρώπης σχεδὸν πάντα ἠσθάνθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥπτον τὸν κλονισμὸν αὐτόν. Αἱ αὐταὶ δονήσεις ἐφθασαν μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν Ἀντιλλῶν καὶ τῶν βορείων τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ αὐτὴ προσέτι ἡ θάλασσα δὲν ἔμεινεν ἀμέτοχος τῆς παγκοσμίου δονήσεως. Πλοῖα πολὺ

ἀπὸ τῶν παραλίῳν ἀπέχοντα κατεκλονίσθησαν μετὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως, ὥσπερ κατὰ ὑφάλων προσέκρουον. Κολοσιαία δὲ κύματα ἐσάρωνον, οὕτως εἶπεν, τὰ παράλια τῆς Ἰσπανίας. Τούτων δὲ ἐν 18 μέτρων ὕψους, λέγουσιν, ἐν τῇ πρὸς τὸν ὠκεανὸν παλιρροία τοῦ ἀπήγαγεν ἀνεπιστρεπτι νέον τινα πλήρη χρηστῶν ἐλπίδων, καὶ πλούσιον ἐπὶ πατρικῇ καὶ προγονικῇ εὐκλείᾳ, τὸν ἔγγονον τοῦ Ἰωάννου Ρακίνα.

Ἐτερος οὐχ ἥττον σφοδρὸς σεισμὸς, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποτελέσματα ἐμελέτησαν τόσον ὁ σοφὸς *Dolomieu* ὅσον καὶ οἱ ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως ἐπιφορτισθέντες σοφοί, εἶναι ὁ τῆς Καλαβρίας, ὁ κατὰ τὸ 1783 ἔτος ἐπισυμβῆς, οὗτινος αἱ δονήσεις διήρκεσαν μέχρι τοῦ 1786. Ὁ δὲ Κύριος *Pignatari*, ἰατρὸς τῆς *Monteleone* πόλεως ἐκ τῶν ταμάλα βλαβειῶν, ἐσημείωσε 949 σειμοὺς, ἐξ ὧν 501 πρώτης τάξεως, ἐπισυμβάντας μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1783.

Αἱ δονήσεις ἐξετείνοντο ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς ἁκρᾶς τῆς Καλαβρίας μέχρι τῆς Νεαπόλεως· πέραν δὲ τῆς θαλάσσης διεδώθησαν ἐφ' ὅλης σχεδὸν τῆς Σικελίας, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὴν Μεσσηνίαν. Ἡ πόλις *Orpido*, εἰς τὴν κάτω Καλαβρίαν κειμένη, ὑπῆρξε τὸ κεντρικὸν σημεῖον, ὅθεν καὶ οἱ σφοδρότεροι δονισμοὶ διεκλαδώθησαν. Πέριξ τῆς πόλεως *Orpido*, ἐπὶ περιφερείας 32 χιλιαμέτρων ἄκτινος, ἐντὸς δύο λεπτῶν τῆς ὥρας πᾶσαι αἱ πόλεις καὶ πάντα τὰ χωρία ἔγειναν σωρὸς ἐρείπίων κατὰ συνέπειαν τρομερᾶς τινος δονήσεως τὴν ἦν Φεβρουαρίου 1783 ἐπελθούσης. Ἡ Μεσσηνία ὑπέστη καὶ αὐτὴ σοβαρωτάτας ζημίας. Τὸ ἔδαφος ἐφαίνετο ὥσπερ περὶ ἄξονά τινα στρεφόμενον, ἡ περιστροφικὴ δὲ αὕτη κίνησις τῆς γῆς ἦτο τόσον ἐπαισθητὴ, ὥστε εἰς πολλοὺς κατοίκους ἐπέφερε τὴν αὐτὴν ἀδιαθεσίαν, ἣν καὶ οἱ θαλασσοποροῦντες ἐνόητε αἰσθάνονται.

Βαθύταται σχισμάδες τοῦ ἔδαφους, διαφωρα σχήματα ἔχουσαι, ἠνεώχθησαν, καὶ ἄλλαι μὲν ἔμειναν χαίνουσαι, ἄλλαι δὲ πάλιν ἐπανακλεισθεῖσαι κατέπιον ἐκτεταμένους οἰκυδομᾶς. Ἀναφέρουν μάλιστα ὅτι

ἄνθρωποι καταποθέντες ἐν τισι τοιαύταις σχισμάσι, ἀνετινάχθησαν ὀλίγον ἔπειτα ζῶντες μετὰ κολοσιαίων στηλῶν ὑδάτων, ὑπὸ δευτέρας δονήσεως τῆς γῆς ἀναβλυσάντων, ἅτινα εἰς πολλὰ μέρη ἐσχημάτισαν διαφόρους λίμνας· ἐξ ὧν μία « *Lago del Tolfilo* » καλουμένη, ἔχει πλάτος μὲν 286 μέτρων μῆκος δὲ 544, καὶ βάθος 16 καὶ τὴν ὁποίαν εἰς μάτην ἐπροσπάθησαν νὰ ἀποξηράνωσι.

Οἰκίαι δὲ πάλιν ἐπὶ κατωφερειῶν λόφων κτισμέναι παρεσύρθησαν μετὰ τῶν πέριξ γαιῶν καὶ τῶν ἐπ' αὐταῖς δένδρων, μέχρι 400 μέτρων ἀποστάσεως ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς τῶν τοποθεσίας, χωρὶς οὔτε αἱ οἰκίαι αὐταὶ νὰ βλαφθῶσι, οὔτε τὰ δένδρα νὰ ἐκριζωθῶσι, οὕτως ὥστε οἱ ἐν αὐταῖς οἰκοῦντες ἐξῆλθον σῶοι καὶ ἀβλαβεῖς. Ἡ περίστασις αὕτη, μὴ προβλεπομένη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἤγειρε σφοδρὰς συζητήσεις περὶ τοῦ τίνι ἀνῆκον αἱ ἐκτοπισθεῖσαι ἰδιοκτησίαι.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Κυρίου *Hamilton* 40 χιλ. ἄνθρωποι ἐχάθησαν εἰς τε τὴν Σικελίαν καὶ τὰς δύο Καλαβρίας, 20 χιλ. δὲ ἀπέθανον ὕστερον κατὰ συνέπειαν διαφόρων ἐπιδημιῶν, αἵτινες ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ ἀνεπαρκοῦς τῶν τροφῶν, τῆς δυσκρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας, καὶ τοῦ πυρετοῦ, τοῦ « *malaria* » καλουμένου, ὅστις ἀνεπτύχθη ἐκ τῶν ἀναβλυσάντων ὑδάτων, τῶν τὰς λίμνας καὶ τὰ τέλματα νεωστὶ σχηματισάντων.

Πρὸς τοῖς ἄνω δυστυχήμασι μετὰ θλίψεως ἀναγκαζόμεθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι διαρκούσης ἔτι τῆς καταστροφῆς μυσαραὶ καὶ ὅλως ἄγριαι καὶ ἄτιμοι πράξεις διεπράττοντο ἐντὸς τῶν πόλεων ὑπὸ τῶν αἰσχροβίων χωρικῶν Καλαβραίων. Ἀψηφούντες αὐτοὶ πάντα κίνδυνον περιέτρεχον τὰς ὁδοὺς ἐν μέσῳ τῶν καταρρεόντων τείχων, εἰσέρχοντο ἐντὸς τῶν ἡμικαύστων οἰκιῶν πρὸς λείαν, κατεπάτουσαν ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν τὰ πτώματα τῶν ἡμιθανῶν εἰσέτι θυμάτων τῆς καταστροφῆς, καὶ ἀφοῦ τοῖς ἥρπαζον ὅ,τι ἐπ' αὐτῶν εὗρισκον, ἀφῆρουν προσέτι καὶ αὐτὰ τὰ ἐνδύματά των. Τοιοῦται

βαρβαρότητες συνέβησαν καὶ κατὰ τὸν προαναφερθέντα σεισμὸν τῆς Λισβώνας· ὁ βασιλεὺς ὁμῶς τῆς Πορτογαλλίας διέταξε νὰ στηθῶσι περὶ τῆς πόλεως κρεμάθραι, ἐφ' ὧν περὶ τοὺς ἑκατὸν τοιούτους ἀνιέρους κρεμάσας ἔθεσε τέρμα εἰς τὸ ἐπωνείδιστον τοῦτο ἐπάγγελμα.

Τὰ στενὰ ὄρια τῆς παρούσης πραγματείας δὲν μᾶς ἐπιτρέπουν τὴν ἀφήγησιν καὶ ἄλλων καταστρεπτικῶν σεισμῶν, οἵτινες, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐπέφερον τὴν καταστροφὴν πολυαρίθμων πόλεων. Ἐν παρόδῳ ὁμῶς ἀναφέρομεν τὴν αἰφνιδίαν ἀνύψωσιν πολλῶν ὑψηλῶν λόφων, οἷος ὁ *Monte-nuove*, ὅστις τῷ 1538 αἰφνης ἀνεψύη μεταξὺ τῶν λιμνῶν *Averne* καὶ *Lucrin* τὰς ὁποίας ἐν μέρει ἐπλήρωσε, καὶ τὸ ἠφαίστειον *Jorullo*, ὅπερ ὡς ἀμανίτης ἐν μιᾷ νυκτὶ, τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1759, ἐφύτρωσεν ἐν μέσῳ εὐφορωτάτης πεδιάδος τῆς ἐπαρχίας, *Méchoacham* τοῦ Μεξικοῦ.

Δύο ζητήματα, περὶ τὰ ὅποια κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ ἐνδιατρίψωμεν ὀλίγον, παρουσιάζονται ἡμῖν τὰ ἐξῆς.—Οἱ σεισμοὶ συνοδεύονται ὑπὸ ἰδιαιτέρων τινῶν φαινομένων;—ὑπάρχουσιν ἀτμοσφαιρικαὶ περιστάσεις αὐτοὺς ἀναγγέλλουσιν;—Ὅφείλομεν ἐν γένει νὰ μὴ δίδωμεν ἀπόλυτον πίστιν εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν τῷ μετέωρον τοῦτο περιγραφόντων μαρτύρων, διότι οὗτοι ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ τρόμου εὐρισκόμενοι, ὡς ἐκ τῆς ὀπτικῆς ἀπάτης κατήντησαν μέχρις ὑπερβολῆς, ἐκλαθόντες ὡς ἀληθείας τὰ πλάσματα τῆς ἡρεθισμένης φαντασίας των· οὐχ ἥττον ἀναντίρρητον εἶναι ὅτι πολλοὶ σεισμοὶ ἐπροηγήθησαν ἢ καὶ ἐσυνοδεύθησαν ὑπὸ τρομερῶν βροντῶν, προσερχομένων ἐκ τῆς διαρρήξεως τῶν τῷ ἀρχέγονον ἔδαφος σχηματιζόντων βράχων. Ἐπίσης βέβαιον εἶναι ὅτι, ὀλίγα λεπτά πρὶν ἢ ἡ γῆ σεισθῇ, ἡ μαγνητικὴ βελὸν ὑφίσταται βιαίους παραγμούς. Τοῦτο μάλιστα παρατηρήθη καὶ ἐπεκυρώθη πλέον ἢ ἅπαξ. Λέγεται προσέτι ὅτι τὰ ζῶα αἰσθάνονται ἀνησυχίαν τινὰ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐπέλθῃ σεισμός. Τὸ φαινόμενον τοῦτο προ-

έρχεται ἄρα γε ἀπὸ ἰδιαιτέρων τινῶν ἡλεκτρικῆν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας μας, ὅπως διατείνεται ὁ *K. Labèche*; Δὲν δυνάμεθα καὶ μὲ περισσώτερον δίκαιον νὰ ἀποδώσωμεν αὐτὸ εἰς τὴν παράτισιν τῶν ζώων λεπτοτέραν ἀφῆν, ἥτις διευκολύνει ταῦτα νὰ προαισθάνωνται πρὸ ἡμῶν τὰς ἐπερχομένας δονήσεις; Ἡ ὀσφρησις τοῦ σκύλου, καὶ ἡ ἀκοὴ τοῦ ἵππου ἐπιτρέπουν εἰς τὰ μαστοφόρα ταῦτα νὰ αἰσθάνωνται πράγματα, ἅτινα παντελῶς διαφεύγουσι τὰς αἰσθήσεις μας· διατί λοιπὸν νὰ μὴ συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν αἴσθησιν τῆς ἀφῆς τινῶν ἐξ αὐτῶν;

Ἡ μεταξὺ σεισμῶν καὶ ἠφαιστειῶν ἐνυπάρχουσα συνάφεια εἶναι ἤδη πρᾶγμα ἀδιαφιλονείκητον· καὶ οἱ μὲν καὶ τὰ δὲ ἔχουσι κοινὴν τὴν καταγωγὴν, καὶ εἶναι ἀποτελέσματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας. Ἡ αἰτία δὲ αὕτη κατὰ τὸν Κύριον *Humbolt* καὶ τοὺς περιφημοτέρους γεωλόγους εἶναι «ἡ κεκτρικὴ θερμότης τῆς γῆς», θερμότης τῆς ὁποίας ἡ ὑπαρξίς ἐκδηλοῦται ὑπὸ τῆς κατὰ λόγον τοῦ βάθους αὐξούσης θερμοκρασίας, καὶ τῆς ὁποίας ἡ καταγωγὴ ἀνάγεται εἰς τὰς κοσμογονικὰς ἐποχάς, ὅτε καὶ ὁ ἡμέτερος *Πλανήτης* ἐσχηματίσθη ὑπὸ τῆς βαθμητικῆς ἀποψύξεως ἐνὸς μέρους τῆς νεφελώδους ἀτμοσφαίρας τοῦ Ἡλίου.

Ἡ ὑπαρξίς τοῦ ὑποχθονίου πυρὸς εἶναι μία ὑπόθεσις, τὴν ὁποίαν ὁμῶς οὐδὲν μέχρι σήμερον ἠδυνήθη νὰ διαψεύσῃ. Ὅλαι αἱ πρὸς διάψευσιν αὐτῆς προσπάθειαι τῶν *K.K. Prevot* καὶ *Lyelle* δὲν ἀντέχουσιν εἰς αὐστηρὰν συζήτησιν, ὅπως θέλομεν προσεχῶς τὸ ἀποδείξει, ἐὰν ὁ Βεσσούδιος, καθ' ὃ προβλέπεται, μᾶς δώσῃ ἐκ νέου ἀφορμὴν.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Κωνστ. Α. Ἰσηγόρης.